

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

10 de Seruo corrupto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

riat. §. 1. eod. quarant magis delinquat, qui liberum putat cor-
 rumpere. *l. doli verbum*. §. si quis dolo malo, eo. Officio iudicis æsti-
 matione facta quanti interet actoris, ratione commodi amissi ex
 operis. *l. qua actione, ad leg. Aquil. P. l. ex hac actione*, si quadrup. pau.
 3 *fec. dic. P.* Et q; actio hæc in duplum, quanti erit seruus dum
 corruptus fuit, *l. 1. in prim. & l. doli verbum*. §. hæc actio. §. si. & *l. seg.*
de ser. corr. P. hoc est, quanto minoris vendi possit. *l. si quis seruus*,
 6. §. *sin. eo.* quod & solet officio iudicis expediri, *d. l. ut tantum*, 14. §.
 æstimatione, eo. tit. Veniuntque & cum eodem æst. mandæ res, quas
 secum tuac seruus corruptus abstulit: non autem quas postea fur-
 ratur est. *Paul. in l. in hoc iudicium*, 10. & *Vlp. in l. Neratius*, 11. eod.
 4 §. Sunt & aliæ actiones, criminalesq; accusationes, quæ pro mor-
 nibus vitiatæ & corruptis dari solent, sed illæ aliam formulam a-
 liamq; finem habent, & extraordinarium crimen: vt si quis pu-
 dicitiam sollicitauerit alicuius mulieris, *l. 1. de extra. crim. P.* si do-
 mum etiam amicis aliius quis dederit ad compositionem adul-
 terii, *l. celsi amicis*, & *l. qui domum*, ad leg. *Jul. de adult.* si poculum a-
 matotium portigat, *Paul. l. si quis aliquid*. §. qui abortio. *de pæ. P.*
 13. §. *sed ex Senatusconsulto*, ad leg. *Corn. de sicar.* si lenocinium ex-
 erceat, *tit. de lenonib.* & sic de similibus, quæ ad hæc de seruo cor-
 rupto pertinere videntur actionem, sed nihilominus alibi reci-
 3 piant singularem tractationem. §. Sunt & autem inspicienda a-
 ctiones, prout alicuius sunt particularis naturæ, & habita ratione
 finis, propter quem distinctæ sunt. Finis autem hic potissimus a-
 ctionis huius, vt quis consequatur damnum, aut eius æstimatione-
 nem, in quantum pauperior: factus dicitur, & quanti ea res erit, vt
 6 diximus in duplum. *l. 1. de seruo corrupti. P.* §. Grauiorq; pœnalis ei-
 us causâ, quam actionis legis Aquiliæ. Quemadmodum maius est
 vitare & corrumpere animam, quam corpus: nobilior enim
 pars & præstantior in homine anima. *l. sancimus, de sacrosan. e. col. C.*
 Quare hæc actio etiam aduersus fatentem in duplum est, quamuis
 Aquilia insipientem duntaxat coercet, *l. doli verbum*, §. hæc ac-
 tio etiam, de seruo corrupti. *P. l. unde Neratius*, *l. hæc actio ad leg. Aquil.*
 quia turpis hæc actio est & famosa, vt ait Paulus, *in l. ne quisquam*,
 57. pro *fec. P.* Et proinde datur quidem hereditibus in dationem & da-
 mam passî, sed non in heredes corruperebitis. quod pœnalis sit.
l. hæc actio, 13. de ser. corr. *l. in honorariis, de act. P.*

7 §. Rationem & causam istius actionis Paulus his verbis ex-
 primit, *l. ut tantum*, 14. §. 1. de seruo corrupti. *P.* De seruo filiusfam. cor-
 ruptus huic edicto locus non est. Quæ serui corrupti constituta hæc
 actio est, qui in patrimonio nostro esset: & pauperiorem se factum esse
 dominus probare potest. dignitate & fama domus integra manente
 ei. Sed vtilis competit, officio iudicis æstimatione: quoniam interest
 nostra animam liberorum non corrumpi.

Denoxialis actionibus. Cap. 11.

Lib. 4. Instit. tit. 8.
 Lib. 9. P. tit. 14.
 Lib. 3. C. tit. 41.

- 1 Noxalis actio Aquilia, & de seruo corrupto differentia pro quo
 detur, noxa & noxia quid. & eius species, 2. 3. 4. 5. 7.
- 6 Noxalis actio quando extinguatur, qui ea agant, & contra quos:
 & dictæ actiones a quibus constituta, & rationes earum, & quod
 noxa caput sequatur, & num. 8. 9. 10. 11.
- 10 Dominus quando pro noxa vel ultra teneatur serui vel animalis
 sui nomine.

1 Superioris & actiones competunt, quando damnum datum est
 seruis vel quadrupedibus, vel aliis rebus nostris. Noxalis autē
 actio, quando conuenimur propter maleficium vel noxiam ser-
 uorum nostrorum, sine iussu nostro aut scientia, aut contra pro-
 hibitionem nostram delinquentiam §. 1. de noxa. act. Delictum
 2 omne noxa dici potest. *l. 1. si aduer. del. C.* Et si noxa delinquens:
 noxia delictam apud Iustinianum, *d. §. 1. de noxa. act. l. si quadr. pau.*
fec. dic. P. Sicq; apud Festum Pompeium. Noxa ponitur pro peccato,
 aut pro peccati pena, cum lex iubet noxa dedere pro peccato. Et ite-
 rum, Noxia apud antiquos damnum significat, sed apertis ponitur pro
 culpa. Et in legibus Cicero eam addit, *Quod quis earum rerum*
 3 *migrasset, noxa pena par esto.* Et si noxa dedere est animal trade-
 re viuum demum, vt notat Vlpianus, *in l. 1. §. noxa, si quadrup. pau.*
fec. dic. P. Idcirco tot erunt noxiæ species, quod peccatorum aut
 culpatorum. Verum hic non ita patet actio noxalis, neque de omni-
 bus criminibus, neque pro omnibus personis peccantibus datur:
 sed pro certis.

4 §. Itaq; si locum habet tantum, quando priuatum maleficium,
 ex quo alteri damnum datum est refarciendum pecunia, commisit

seruus, *l. quid sit*, 17. §. quod animus de edit. edit. P. Nam pro publico
 commisso, ex quo pena publica imponenda sit, non sufficit dedi-
 tio, aut vlla æstimatione fiet litis, sed pœnæ legitimæ seruis subici-
 tur. *l. 4. §. fin. de nox. act. C. l. 4. ad leg. Jul. de v. publ. C. l. 2. C. de accus.*
l. hos accusare, 12. eod. tit. Sic cum in illo per seruum damno, inscio
 domino, & præter eius consentum, conuentus dominus, vel cogi-
 tur defendere seruum & damnum ex integro refarcire per eum
 datum, vel eandem seruum pro noxa seu pro æstimatione litis da-
 re. Verba Cui hæc, *in l. 1. de noxa. act. in P.* Noxales actiones appel-
 lantur, quæ non ex contractu sed ex noxia atque maleficio seruum
 aduersum nos instituntur. Quarum actionum vis & potestas hæc
 est, vt si damnati fuerimus, liceat nobis deditioe corporis quod dæ-
 querit, evitare æstimationem.

§ Pro maleficiis quæque filiorum familias, olim noxales acti-
 ones datas fuisse in patres, sed noua hominum cõuerfatione sub-
 larum tradit Iustinianus, §. sed veteres, eo. apud Iustin. quia & vitæ
 necesse & libertatis potestas, quæ concedebatur in filios paren-
 tibus, adempta fuit, *l. fin. C. de pat. pot. §. 2. de iis qui sunt sui vel alien.*
iur. Neque si filius familias damnum dederit, pater pro eo com-
 demnandus erit, *rubr. ne filius pro pat. C. nisi de peculo profectio.*
 tit. si illum non defendere. *l. fin. l. quoties enim*, 34. *Vlp. in l. §. si*
condemnatus, 33. de noxa. act. *P. l. licet*. §. ex furtiua causâ, de pecu. *P.*
 Sed neque ex liberi hominis maleficio dominum cui delinquens
 bona fide seruit, conueniri posse hæc actione recte constitutum
 est: sed indistincte in illum, qui deliquit, dandam actionem. *Pom.*
pon. in l. noxalis iudicio, 35. de noxa. act. *P. l. in confessionibus*, §. fin. *l. §.*
si de in iero. act. P. §. Et si proinde extinguitur actio noxalis li-
 berato seruo a potestate dominica, & reuocatur, si liber, qui da-
 mnum dederit, in potestatem alicuius redierit, & semper domi-
 num sequitur: idque est, quod dicitur: *Omnis noxalis actio caput*
sequitur. S. omnis autem, de noxa. act. *l. quod dicitur*, 18. de fur. *P. l. §.*
14. de pos. P. l. qui ex plurib. 10. & l. fin. de noxal. act. Et mortuo ser-
 uo extinguitur, *l. si ad libertatem, eo. P.* vel si seruum dominus ha-
 beat pro derelicto, *Vlp. in l. quemadmodum*, 38. §. 1. eod. *P.* Quia qui
 pro derelicto habet, dominus esse definit. *l. 1. & 2. pro dere. P. l. §.*
seruus, de stip. seru. §. Competit & noxalis actio, non tantum pro
 damnis datis a seruis, sed etiam pro datis ab aliis animalibus ratio-
 ne carentibus, & pro inanimatis, quæ damnum dederint: quibus
 obligatur dominus, vel damnum refarcire, vel rem pro damno
 tradere. *l. pretor ait*, 7. §. hoc edictum, & *l. hoc amplius*, 9. de dam. su-
 fe. *P. l. 1. si quadr. pau. fec. dic. P.*

§ Agunt & hæc actione, quibus damnum datum est, contra do-
 minum serui vel animalis, vel alterius rei damnum dantis, aliquo
 titulo possidentem, imo contra a malefidei possessorem, *l. bonefi-*
dei, 11. & *l. non solum*, 13. de nox. act. *P.* ne melioris conditionis fiat
 stulti quam periti, mali quam boni. *l. seruus, quod vi aut clam. P.*
 Non tamen agitur pro noxa, contra possidentem nomine deposti-
 ti, vel commodati, *l. si seruus depositus, de nox. act. P.* quia non com-
 modatarius, sed qui commodauit, vel commodatæ dominus &
 possessor remanet. *l. nemo, commo. P.* §. Et si qui deposuit, rei de-
 positæ, *l. licet, depo. P.* Formula porro hæc legum sequenda est, quæ
 cum distinctione noxæ deditioem concedunt, & damnum pati-
 entem hæc deditioe certis ex causis contetum esse iubent. *Sunt*
enim, vt ait Iustinianus, constituta noxales actiones, aut legibus, aut
 edicto prætoris. *Legibus*, veluti furti ex lege 12. tabul. damni, iniuria,
 ex lege Aquilia. *Edicto prætoris*, veluti iniuriarum, & vi bonorum
 raptorum. §. Inquirunt & autem iura, num dominus iusserit, vel no-
 9 prohibuerit damnum fieri cum posset, an omnino ignorauerit.
 Si quidem si ex voluntate domini damnum per seruum vel ani-
 mal datum sit, & cum posset prohibere non prohibuerit, litis
 æstimationem ex integro solidi damni soluere debet, nec libera-
 tur noxæ deditioe, *l. 2. & 3. de noxa. act. P.* contra, si nesciat vel
 non consentiat. Cuius diuersitatis ratio, quia seruis ignoratis
 domini, deteriorum conditionem facere non potest pacificendo
 aut contrahendo. *l. seruus tuus, depo. P. l. si seruus legatus*, §. 1. de le. 1.
 l. quanto magis. & *l. si seruus, de iureiu. 3. C. de pact.* Si vero sciuerit,
 videtur ipse quod seruus fecit, per seruum fecisse, *l. 2. de noxa. act.*
P. Nec velle creditur, qui obsecutus est alienæ voluntati. *l. vult*
non creditur, & *l. non videtur nolle, de reg. iur. l. si seruus, de act. P.* Ne-
 que secundo æquū esset, aliena delicta in infantes transire & vin-
 dicari. *l. si seruus communis*, §. quod vero, de fur. *P. l. erimen patenti*,
 de pœn. *P. l. sancimus*, C. eod. Et iniquum postremo loco visum est,
 nequitiam seruorum ultra illorum corpora dominis damnosam
 esse, §. 1. de noxal. actio. Quod si plurimum dominorum sit vnus
 seruus, qui damnum dederit, si omnes ignorauerint, quilibet
 certe